

Mottagare
Regionstyrelsen

Uppdrag. Översyn av regler för överföring av resultat

Förlag till beslut i regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Nämndernas eget kapital för skattefinansierad verksamhet upplöses i bokslut 2024.
- Från och med 2024 ska över- eller underskott i den skattefinansierade verksamheten inte föras över till nästkommande budgetår.
- Policy för ekonomistyrning revideras.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag att se över regler för överföring av resultat och återkomma med ett nytt förslag till budgetavstämningen i oktober 2024.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att reglerna ändras så att endast avgiftsfinansierade verksamheter ska kunna ackumulera överskott och underskott och särredovisa ett eget kapital. Det gäller linjehamnen, kryssningskajen, vatten och avloppsverksamheten samt avfallsverksamheten.

Reglerna för hur överskott och underskott ska hanteras beskrivs i avsnitt 9 Ekonomisk uppföljning i regionens policy för ekonomistyrning. Följande förändringar föreslås. (gulmarkerat)

9.1 Hantering av budgetavvikelse

Nämndens totala verksamhet ska rymmas inom den beslutade budgetramen. Om ett budgetöverskridande befaras ska nämnden omedelbart besluta om åtgärder för att förhindra avvikelsen. I undantagsfall kan tilläggsanslag beviljas se avsnitt 7.3.2.

Budgetansvarig chef är ansvarig för att rapportera ett befarat budgetöverskridande till överordnad chef. Åtgärder för att undvika ett budgetöverskridande ska snarast vidtas.

Om utfallet är lägre eller högre än beslutad budget kommer avvikelsen i den skattefinansierade verksamheten att öka eller minska regionens resultat. Över- eller underskott i nämndernas skattefinansierade verksamhet redovisas direkt mot regionens gemensamma egna kapital.

9.2 Överföring av årets resultat för avgiftsfinansierade verksamheter

Verksamheterna vatten och avlopp, avfall, linjehamn samt kryssningskaj ska särredovisa det egna kapitalet. 100 procent av årets överskott eller underskott ska föras över till verksamhetens eget kapital kommande år.

Vatten- och avloppsverksamhetens möjlighet att samla överskott begränsas av särskild lagstiftning.

Det egna kapitalet för dessa verksamheter kan användas både till driftkostnader och till investeringsutgifter. Användning av eget kapital ska beslutas av nämnd och därefter tilläggsbudgeteras. Beslutet är endast giltigt under budgetåret.

Ärendebeskrivning

Regiondirektören har fått i uppdrag att se över regler för överföring av resultat och återkomma med ett nytt förslag till budgetavstämningen i oktober 2024.

Regionfullmäktige beslutade i december 2022 om en ny policy för ekonomistyrning. I policyn regleras bland annat hur nämndernas avvikelser jämfört med budget ska hanteras. I policyn ändrades reglerna så att nämnderna kan föra över 100 procent av både över- och underskott. Tidigare fick endast 75 procent av överskottet föras över men däremot 100 procent av underskottet. Nämndens eget kapital är en del av regionens eget kapital men varje nämnd har ett särskilt konto. I policyn regleras även vilken typ av kostnader det egna kapitalet kan användas till.

Beslutet att ge nämnden möjlighet att föra över ett ekonomiskt överskott eller underskott var motiverat av att skapa en mer långsiktig syn på ekonomin än det enskilda budgetåret.

Nedan återfinns utdrag ur regionens policy för ekonomistyrning beslutad 2022-12-12 § 233.

9. Ekonomisk uppföljning

Den ekonomiska uppföljningen är viktig för ekonomistyrningen. Ansvaret för uppföljningen ingår i budgetansvaret och ska genomföras regelbundet för att i ett tidigt skede kunna vidta lämpliga åtgärder vid avvikelse mot budget.

Uppföljning sker enligt beslutad uppföljningsprocess. Nämnden ansvarar för att den ekonomiska uppföljningen sker och i enlighet med beslutad tidplan.

Närmare information om omfattning och innehåll framgår av de årliga anvisningarna för uppföljningen.

9.1 Hantering av budgetavvikelse

Nämndens totala verksamhet ska rymmas inom den beslutade budgetramen. Om ett budgetöverskridande befaras ska nämnden omedelbart besluta om åtgärder för att förhindra avvikelsen. I undantagsfall kan tilläggsanslag beviljas se avsnitt 7.3.2.

Budgetansvarig chef är ansvarig för att rapportera ett befarat budgetöverskridande till överordnad chef. Åtgärder för att undvika ett budgetöverskridande ska snarast vidtas.

9.2 Överföring av årets resultat

Regionfullmäktige beslutar om varje nämnds resultatöverföring. Resultatet blir en del av regionens eget kapital men är specificerat per nämnd.

Huvudprincipen är att nämnd disponerar det egna kapitalet för prioriterade ändamål inom verksamheten. Nämnden får normalt inte använda eget kapital till åtaganden eller driftkostnader som löper under längre tid än ett år. Schablonmässig utfördelning av det egna kapitalet får inte ske.

Eget kapital får inte användas för finansiering av investeringar.

Efter nämndbeslut om hur det egna kapitalet ska disponeras sker tilläggsbudgetering. Beslutet är endast giltigt under budgetåret.

Nämnderna har möjlighet att överföra driftresultat mellan budgetåren i enlighet med följande regler:

- Huvudprincipen är att 100 procent av över- och underskott överförs och att ett underskott i första hand regleras mot nämndens eget kapital. I andra hand ska ett negativt eget kapital återställas inom 3 år.
- Nämndens eget kapital kan maximalt utgöra 2 procent av nämndens driftbudget och för avgiftsfinansierad verksamhet finns andra begränsningar genom självkostnadsprincipen.
- Överföring av över- respektive underskott ska föregås av en beredning, där varje nämnds verksamhet och utfall analyseras, vilket kan innebära avsteg från huvudprincipen.
- Nämnden har ansvar för hur överfört resultat ska fördelas och hanteras inom sitt ansvarsområde.
- Nämndens eget kapital ska särredovisas och är en del av regionens eget kapital. För verksamheterna vatten och avlopp, avfall, linjehamn samt kryssningskaj ska det egna kapitalet också särredovisas.
- Disponering ur det egna kapitalet ska tilläggsbudgeteras.
- Vatten- och avloppsverksamhetens möjlighet att samla överskott begränsas av lagstiftning. Övriga resultatenheter följer det regelverk som finns för regionen. De flesta resultatenheter redovisar årets resultat som en del av nämndens totala resultat.

Bedömning

Det finns vissa fördelar med att varje nämnd ansvarar för att särredovisa och besluta om användning av eget kapital. Det ger i teorin förutsättningar för en mer långsiktig ekonomisk planering. Det vill säga att nämnden får ett tydligt ansvar att över tid ha en ekonomi i balans. Nämnderna har mandat och därmed möjlighet att besluta om specifika satsningar med finansiering genom tidigare års överskott. Fördelen är också att motverka så kallat köpbeteende i slutet av året ifall det finns budgetutrymme kvar i verksamheten.

Nackdelarna överväger dock dessa fördelar. I praktiken sätts den ekonomiska styrningen ur spel om nämnden varje år har stora underskott som i praktiken är omöjliga att återställa. Det är också svårt att objektivt avgöra hur stor del av ett överskott eller underskott som ska föras över. Ett sådant beslut ska enligt regelverket föregås av en beredning och bygga på en analys av hur väl nämnden uppfyllt sitt uppdrag.

Den ekonomiska styrningen utgår alltid från att varje nämnd ska ha en ekonomi i balans, det vill säga att beslutad budget inte får överskridas. Om nämnderna har ett eget kapital sedan tidigare finns risk för otydlighet om vad som gäller. Det kan också vara så att gemensamma åtgärder för att nå en ekonomi i balans behöver genomföras oavsett om det finns överskott i enskilda nämnder sedan tidigare.

Den samlade bedömningen är att det här förslaget är renare och enklare att förstå.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen, 2024-09-19
Bilaga eget kapital per nämnd 2024-01-01
Reviderad policy för ekonomistyrning 2024-11-18

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Ulrika Jansson
Ekonomidirektör

Skickas till

Samtliga nämnder